

Even uw aandacht...

Deze 'smaakmaker' laat u toe kennis te maken met dit werk.

Dit tekstfragment mag niet gebruikt worden voor opvoering. Het mag niet worden gedownload, afgedrukt of verder verspreid.

Indien deze smaakmaker u bevalt, raden we u aan het volledige toneelstuk te ontlenen en te lezen voor u tot de aankoop van boekjes voor opvoering beslist.

Veel leesplezier!

**OVER DE SCHADELIJKHEID
VAN ALCOHOL**

Een monoloog

door

1880
Guido Lauwaert

Toneelfonds J. Janssens – Antwerpen
2016
Nr.3314

OPVOERINGSRECHT

Het opvoeringsrecht wordt verkregen na aankoop van tenminste TWEE tekstboekjes bij de uitgever en na betaling van de verschuldigde opvoeringsrechten aan:

Toneelfonds J. Janssens B.V.B.A.
Te Boelaerlei 107
2140 Borgerhout Antwerpen
rechten@toneelfonds.be

Bij aankoop van het verplicht aantal boekjes krijgt u van de uitgever een formulier 'Aanvraag tot opvoering'. Op dit formulier moet u plaats en datum(s) van opvoering invullen. Het moet minstens vier weken voor de opvoering(en) aan Toneelfonds J. Janssens worden bezorgd of digitaal worden ingediend via www.toneelfonds.be → opvoering.

Enige tijd voor de opvoeringen ontvangt men dan van Toneelfonds J. Janssens de factuur voor te betalen auteurs- en/of vertaalrechten.

Iedereen die een 'Aanvraag tot opvoering' indient wordt verondersteld de 'algemene voorwaarden aanvraag opvoering' (zoals ze vermeld staan op onze website) te kennen en te aanvaarden.

(Indien u geen toegang tot internet hebt, gelieve ons dit te melden. Dan sturen wij u graag per post een exemplaar van deze algemene voorwaarden.)

Men is volgens de Auteurswet strafbaar als men gebruik maakt van gekregen, gehuurde, geleende of gekopieerde boekjes.

Wanneer u niet voldoet aan de hier opgesomde voorwaarden, worden de geldende opvoeringsrechten met 100% verhoogd.

Voor Nederland contacteert u:

I.B.V.A "Holland"
Postbus 363
1800 AJ Alkmaar.
info@ibva.nl

TARIEFCODE A1

BELANGRIJKE OPMERKING!

Alle rechten voorbehouden. Iedereen die toestemming verkreeg het stuk *OVER DE SCHADELIJKHEID VAN ALCOHOL* op te voeren moet de naam van auteur *GUIDO LAUWAERT* vermelden in alle publicaties die n.a.v. de voorstellingen verschijnen.

De auteursnaam moet onmiddellijk onder de titel vermeld worden, in een lettertype minstens half zo groot als dat van de titel, maar minstens twee keer zo groot als dat waarin de naam van de vertaler, regisseur en spelers wordt vermeld.

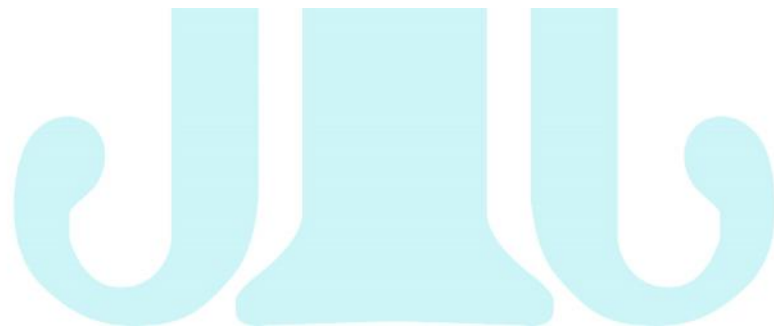
Wettelijk depot D/2016/0220/020
ISBN 978-90-385-13867

© 2016 Toneelfonds J. Janssens/Guido Lauwaert
www.toneelfonds.be

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, internet of op welke wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Toneelfonds J. Janssens – Te Boelaerlei 107 – 2140 Bght Antwerpen
Tel 03 366 44 00 . Fax 03 366 45 01 . info@toneelfonds.be

OVER DE SCHADELIJKHEID VAN ALCOHOL

AAN WIE HET AANGAAT

De regisseur en/of acteur staat het volkomen vrij om zinnen/passages te schrappen of aan te passen, zolang de essentie van het verhaal behouden blijft.

Voor een voorstelling neemt de regisseur de macht over van de auteur.

Het is niet de bedoeling dat de acteur een dronkaard speelt. Een luchtige luciditeit, daar gaat het om. Een tip ten goede van de motoriek is te vinden bij het advies aan het slot: '... alsof hij op het dek van een schip loopt bij woelige zee...'

De stem mag niet bitter worden, maar zij dient tot het laatste woord de toon van een scherts aan te houden. De toeschouwer moet zich afvragen of hij spot dan wel het ernstig meent.

Of het een man of een vrouw is die de monoloog speelt maakt niet uit. Wat telt is het effect en de ontwikkeling van de monoloog, die nooit naar zelfbeklag mag omslaan. Het lijkt alsof de verteller zich beklagt over zijn triest gezinsleven, waarvoor hij zijn vrouw verantwoordelijk acht, maar duidelijk moet worden dat ook hij daar medeschuldig aan is.

De verteller komt een lezing houden over de schadelijkheid van alcohol. Gaandeweg lijkt het alsof hij daar niet toe komt, maar doet hij dat in wezen wel. Dat wordt duidelijk uit de zwakte van zijn karakter en de opbouw van het verhaal. Dronkaards verdwalen en toch vinden zij altijd opnieuw de weg en het doel.

Ter verfraaiing mag eventueel de vrouw van de spreker via een projectie te zien zijn, hakend in de foyer en af en toe een blad omslaand van een kasboek. In geval de regisseur voor die 'extra animatie' kiest, moet ze aan het eind wel opkijken, want hij roept dat hij er aan komt.

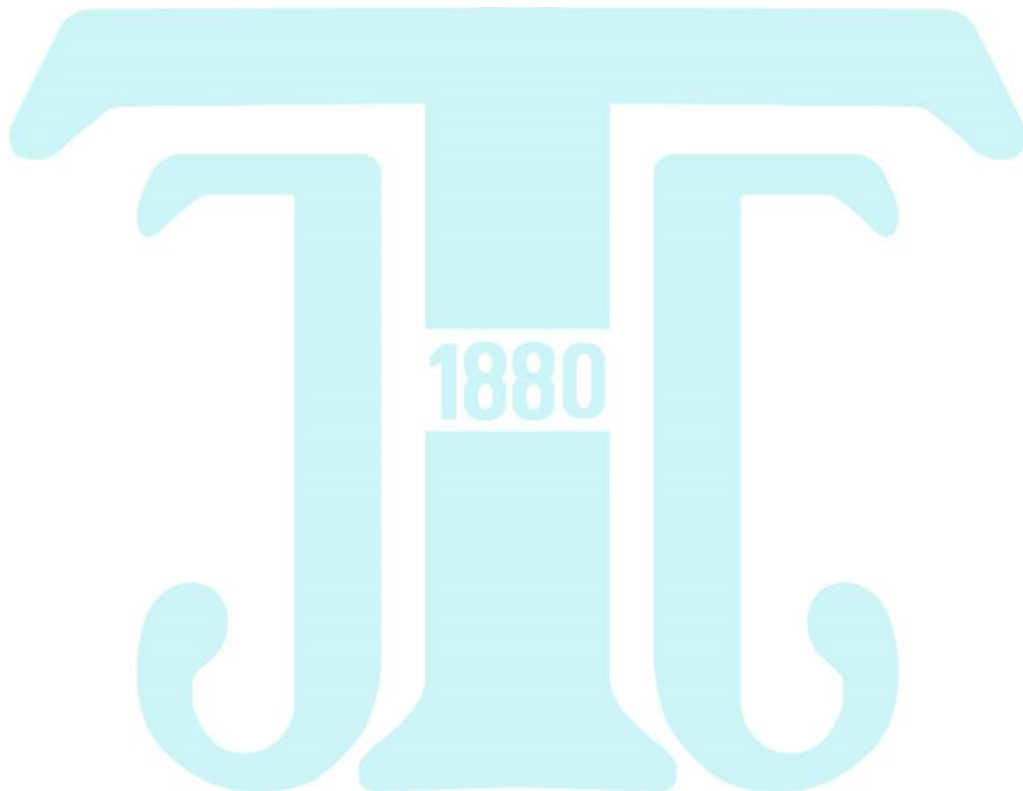
Het glas is een glas met een wankel voet. Ze zijn te koop in een Zweedse meubelzaak [zolang de voorraad strekt].

Tweemaal op de eerste en eenmaal op de laatste bladzijde van de lopende tekst staat [onderstreept]: '... deze vereniging,...'. Mag vervangen worden door de naam van de inrichtende vereniging / instelling. Bv.: 'De Cultuurloft' of 'De Warande'.

KORTE INHOUD

De echtgenoot van een vrouw, directrice van een kookschool, geeft een openbare lezing over de schadelijkheid van alcohol, hoewel hijzelf een dronkaard is. Al na vijf minuten blijkt hij niet de nadelen van de dronkenschap te beklemtonen, maar uit te weiden over zijn leven en gezin, terwijl zijn vrouw wacht in de foyer. Op het einde smeekt hij het publiek hem niet te verraden: 'Vertel haar dat ik wel degelijk over de schadelijkheid van alcohol heb gesproken.'

De monoloog is nu eens komisch, bij momenten hilarisch, dan weer wrang. Hij spaart vrouw en kinderen niet, evenmin de maatschappij, het huwelijk, maar ook zichzelf niet.

Zeer geachte dames...
en iets minder geachte heren,
wegens een aangeboren voorkeur...
voor vrouwen eerder dan voor mannen.

De directie van deze vereniging
heeft aan mijn vrouw gevraagd of ik...
een begenadigd spreker in België en omstreken...
een doorwrochte lezing zou willen houden...
onderwerp naar eigen keuze...
waarvan de opbrengst...
na aftrek van de kosten...
ten bate van een goed doel is.

- Welk? Dat weten ongetwijfeld de directie van deze vereniging... en mijn
vrouw.

Ik... ik word overal buiten gehouden. De reden verneemt u later...
als alles naar wens verloopt...
wat ik betwijfel, maar het kan.

Afijn, mijn vrouw heeft op de vraag
enthousiast gereageerd en vol overtuiging bevestigd
dat een passend onderwerp geen probleem zou zijn.

[terloops; gaandeweg crescendo]

Ze heeft wat vragen gesteld... aan de directie van...
breedtegraad, zuurgehalte, diepgang...

in wezen totaal overbodig,
want... ik heb maar één lezing.

Eén enkele lezing... die al jaren meegaat:
‘Over de Schadelijkheid van Alcohol’.

[pauzeert; rustig, tussen fredo en pastorale]

Dat mijn vrouw werd benaderd, is niet meer dan logisch.

Deed men het voorstel aan mij... dat is algemeen geweten...
ik zou geweigerd hebben.

En wel om de volgende redenen:

Alles ligt al vast, er valt niet tegen op te pompen... Dat is één.
Twee: ik ben een alcoholist.
Ze hebben met elkaar te maken door de wet van de non-contradictie.
[haalt een fles tevoorschijn, een glas en zet die rechts voor zich neer]
Het is even hypocriet... dames en heren...
een alcoholist te vragen om te spreken 'Over de Schadelijkheid van Alcohol'...
als een generaal te smeken om te kwekken
'Over de Schadelijkheid van Oorlog'.
Een generaal móet een voorstander van oorlog zijn!
[schenkt zich een glas uit en drinkt het in één teug leeg]
Ik heb ooit een generaal gekend. Een jeugdvriend.
Hoe hij het tot generaal heeft gebracht, kan ik wel begrijpen.
Toen hij koos om beroepssoldaat te worden
was hij een man die bij elke discussie rechtsaf sloeg...
en daarom niets liever wilde dan ten oorlog gaan,
desnoods tegen windmolens... boorputten...
yes-men... zoals de Amerikanen ze noemen... jaknikkers.
En als er geen oorlog was die hem beviel...
wilde hij er zelf wel een ontketenen.
Je hoeft enkel een leger bijeen te harken.
Aan kuddes geen gebrek.
Je kiest er een uit... leert die mekkeren op bevel
en focust haar frustraties op een volk.
Dat is wat Hitler heeft gedaan.
En Donald nu aan het overtrumpen is.
[neemt een slok van de fles]
Mijn vriend, de militair, maakte carrière.
Na drie jaar soldaat werd hij bevorderd tot korporaal.
en jaar later onderofficier, vervolgens officier,
om uiteindelijk de top te bereiken,
de club van hogere officieren.
Eenmaal zover wilde hij niet liever
dan in de Mess Officieren overwinteren.

[giet zijn glas halfvol, neemt een slok, bekijkt het glas en heeft meelij met wat er rest en drinkt het op; laat het volume bollen in de mond alvorens door te slikken]

– Ik kan het mij levendig voorstellen,
en wat ik zeg klopt als een zwerende vinger...
tot ergernis van mijn vrouw...
die vindt dat er nooit iets klopt van wat ik zeg.
‘Hou jij je maar aan je lezing,’
zegt zij telkens ik iets beweert of tussenbeide kom.
‘Laat dat kloppen maar aan mij over.’

[loert naar het glas, aarzelt]

Dames en heren,

[schuift het glas ver van zich af]

ik kan mij dus voorstellen... dat mijn vriend,
eenmaal in de mess geïnstalleerd, aan de hoek van de toeg
vredevolle veldslagen voerde met legers van borrelnootjes.
Hij is dom geboren en dat de rest van zijn leven gebleven...
Een leven met een tragische afloop, waarover zo meteen meer...
als mijn vrouw niet opdaagt, wat zelden het geval is.
Zij is waarschijnlijk aan het lezen.
Niet een of andere roman, maar het kasboek.
[steekt zijn neus in de richting van de deur en snuift hoorbaar]
Ja... zij zit met haar hoofd volop in de financiële wereld.
Om precies te zijn... de inkomsten en uitgaven betreffende mijn lezing...
‘Over de Schadelijkheid van Alcohol’.

[tijdens de volgende passage neemt hij de fles en het glas; zet het neer; kijkt er naar]

Mijn glas wankelt... net als ik.
Het wankelt... niet omdat ik een alcoholist ben,
en het meeleeft met mij...
maar omdat de wereld scheef is. Uit perspectief.

[neemt het glas; drinkt]

Mijn vrouw hield niet van mijn vriend, mijn kameraad.

Al helemaal niet toen hij door de militaire artsen...
door de halve draai om in zijn hoofd –
van oorlogstoker naar vredesapostel...
aan de hoek van de toog –
werd verwezen naar een gekkenhuis.
Daar hield hij schokkende redevoeringen.
Ten bate van de vrede...
Hij begon in Athene, ging naar Rome,
trok naar Parijs, stak het kanaal over,
recht naar Londen, Downing Street 10,
en strandde uiteindelijk in Washington.
– Demosthenes, Cicero, Maarten Luther,
Jean Jaurès, Winston Churchill, Charles De Gaulle,
Abraham Lincoln, Martin Luther King...
De psychiaters kwamen er niet uit.
Ze stuurden hem naar de hersenchirurgen.
Na twee gesprekken... van man tot man...
besloten deze neuro-technici...
dat er maar één mogelijkheid was
om mijn vriend weer het slagveld op te krijgen...
een hersentransplantatie.
Ze haalden het deksel van zijn pot
en mijn vriend kreeg het brein van een balalaikaspeler.
Na een week Intensieve en een kwartier Exclusieve verzorging...
werd hij gezond verklaard en teruggestuurd naar het gekkenhuis.
Eenmaal bevrijd van de narcose... hield hij geen toespraken meer.
Nee... hij zong Russische volksliederen...
Operatie niet helemaal geslaagd, vonden de dokters...
maar toch... een hele verbetering...
en stuurden hem weer de straat op.
En hij zong! Uit volle borst.
Gevoelige en pikante volksliederen.
Wel duizend nummers kende hij.

Het geld stroomde binnen. Het was elke dag feest.

[zingt uit volle borst]

Ootchie tsjornie, ootchie strastnije

Ootchie zgoetsjije ie prekrasnije

Kak ljoebljoe ja vas, kak bajouz ja vas

Snatschj oevidelj vas ve nje dobrou tschaas.

[schakelt over naar 'Kalinka', zet een danspasje in maar houdt abrupt op]

– U hoeft niet bang te wezen, hoor.

Ik ben niet gek en weet dat u aanwezig bent...

om een lezing te aanhoren 'Over de Schadelijkheid van Alcohol'.

Het zou trouwens ongepast zijn mijn kameraad belachelijk te maken...

met al te dolle dans en krols gezang.

Op een ochtend is hij dood in bed gevonden.

Hij had de avond voordien opgetreden in de Capitole...

bij een officieel bezoek van een Russische delegatie aan Gent...

met in haar zog het koor van het Sovjetleger.

De Russen en mijn vriend logeerden in hetzelfde hotel.

Er werd heel wat wodka verhuisd.

Mijn vriend was zo dronken

dat hij op zijn kamer naar Kalinka bleef snakken...

van de hoogste tot de laagste toonladder...

tot het iemand op de zenuwen moet hebben gewerkt.

Er zat een stola om zijn hals... strak gespannen...

prima kwaliteit... made in Kazachstan.

Elke Rus speelde Pilatus...

en de plaatselijke commissaris Maigret... zat in Lissabon...

omtrent een moord op een fadozangeres...

waar een Belgische vrouw bij betrokken was.

Beiden waren verwikkeld in een affaire...

omtrent smokkel van diamanten naar Casablanca...

geleid door de Portugese bank *Espiritu Santu*...

en het oneens geraakt over de verdeling van de buit.

Een amoreus aspect kwam er bij kijken...

zoals in elke roman en film.

Afijn, het fijne weet ik er niet van.

Details lospeuteren is, net als puistjes pletten,
de specialiteit van vrouwen.

[schenkt zich een nieuw glas in en slaat de inhoud naar binnen]

Alvorens ik mij concentreer op mijn lezing...

‘Over de Schadelijkheid van Alcohol’ een extra journal.

Voor wie het van geheelonthouder tot alcoholist heeft gebracht...

is het onmogelijk van een vol naar een leeg glas te switchen.

Eenmaal aan de drank, zit hij er voor de rest van het leven aan.

Het heeft niets met verslaving te maken, versta mij goed.

Alcohol drinken is net zo verhelderend als tabak roken.

Beide openen de geest; ze zijn de kiel van de ziel.

Mijn dichtgegroeide vrouw beweert...

dat alcohol kanker verwekt, net als tabak.

Ik heb haar gezegd dat er meer mensen zijn

die hun hele leven roken of drinken

en daar nooit last van hebben,

dan dat er zijn die er dood aan gaan.

[schenkt zijn glas halfvol]

Alcohol is een rustgevend middel, en het geeft moed!

zei ik, maar zij luisterde niet.

[drinkt gulzig]

Dat voor een lezing ‘Over de Schadelijkheid van Alcohol’

een alcoholist de uitgelezen figuur is...

daar ben ik het niet mee eens.

[slaat de inhoud naar binnen]

In alle discretie... ik ben het wel met haar eens.

Ze is echter zulk vervelend mens dat elke bewering van haar...

automatisch door mij bestempeld wordt als fout.

Dwaas van mij, want discussiëren met haar is als plafondkruipen.

Je valt er vanaf zodra je een stap verzet.

[staart naar het plafond]

– Al ben ik geen professor...
ik ben een hoogbegaafd redenaar...
maar het drinken, geachte aanwezigen,
van 's morgens vroeg tot 's morgens vroeg...
heeft mij niet verhinderd secuur... als een wetenschapper...
op zoek te gaan... of het werkelijk waar is...
dat alcohol schade veroorzaakt.
Zowat alles wat er te raadplegen viel heb ik geraadpleegd.
Om paraat te zijn als er een vraag wordt gesteld...
na mijn lezing 'Over de Schadelijkheid van Alcohol'.
Een paar maal bleef ik het antwoord schuldig.
In plaats van, zoals politici doen,
een leeg antwoord te verzinnen...
greep ik naar de volle fles.
[doet een greep maar mispakt zich]
Bij de ene zag ik meelij op het gezicht,
bij de andere afgrijzen, bij een derde verbazing...
maar de overgrote meerderheid had een gezicht
waar niets van af te lezen viel.
Wat hier duidelijk niet het geval is.
U bent een publiek... aandachtig, intelligent...
en nieuwsgierig naar de kracht van mijn lezing
'Over de Schadelijkheid van Alcohol'.
Wel, eerlijk gezegd, ben ik daar ook nieuwsgierig naar.
Hoewel die op papier staat
en ik hem al honderden malen heb gehouden
weet je nooit of je... je gehoor... overtuigt.
Ach... falen mag wat kosten.
Als er bloed vloeit, loopt alles gesmeerd.
[neemt een nieuwe fles, schenkt zich een paar maal in]
Een nieuwe fles... en een flinke slok... of twee...
[kijkt naar het glas en draait met de hand]
De glazen worden met de jaren kleiner...

er kan nauwelijks een behoorlijke slok meer in.
Afin, klein of groot... in het glas vindt hij het vervolg van zijn betoog,
dat niet alleen zijn gehoor bevalt,
maar in de eerste plaats hemzelf.
– Sta mij toe u een goede raad te geven.
Als er onder u iemand is...
die door mijn lezing aangestoken wordt...
tot het houden van een lezing.
De spreker... wil hij geloofwaardig overkomen...
moet een onderwerp kiezen...
waarmee hij een sterke band heeft.
Ik... Ik kan geen lezing houden, om een voorbeeld te noemen,
'Over de Schadelijkheid van Tabak'... omdat ik geen roker ben.
Ook niet over bommen en granaten.
Op één uitzondering na...
De bom... waar ik een zekere band mee heb:
de molotovcocktail.
De reden voor mijn band met de molotovcocktail?
De grote hoeveelheid alcohol in de fles.
De eerste molotovcocktail waar ik kennis mee maakte...
was in mijn studententijd.
Een vriendin had die gemaakt... eind van de jaren zestig.
Een mooie meid... kreeg alles gedaan...
met die voorgebakken charme van haar.
Ik was niet de eerste aan wie ze een bom verkocht.
Ze dreef er een handeltje in,
werd na haar studies professor kernfysica...
maar miste op een haar de Nobelprijs...
door een week voor de bekendmaking te sterven...
wegens een infectie,
opgelopen door op de staart van haar kat te trappen...
die haar bedankte met een fikse klauw in een enkel.
Ze schonk haar lichaam aan de wetenschap...

die het gebruikte om na te gaan wat de gevolgen zijn...

van een ontploffing met een bomgordel.

[drinkt de fles zo goed als leeg]

De bom die mijn vriendin mij heeft verkocht is echter nooit tot ontploffing gekomen.

Ik wilde weten of de alcohol sterk genoeg was...

om zeker te zijn van het resultaat... waar ik naar streefde...

en proefde. – Prima, dat zal me een knal geven!

En ik proefde nogmaals. Een second opinion.

Mijn woede tegen het gebouw waar ik...

mijn molotovcocktail tegenaan wilde kwakken was,

was halverwege de proefperiode sterk verminderd.

Mijn respect voor de fles echter, was zo sterk gestegen,

dat ik het zonde vond ze stuk te gooien.

[kijkt naar de fles]

Ook al was ze leeg. Of zo goed als.

[schenkt de rest van de fles in het glas en slaat de inhoud achterover]

Mijn vrouw drinkt niet maar kookt voortreffelijk.

Dat laatste is niet verwonderlijk... ze is directrice van een kookschool...

en tevens lerares Moraal.

Op school raakt ze geen pan aan... maar thuis...

staat zij in haar werkplaats, omringd door...

een batterij keukenrobots... en een laptop.

Net zoals dokters bij kijkoperaties meer oog hebben

voor monitoren... dan voor de patiënt...

kijkt zij eerder naar het scherm dan naar de pot.

En al haar vrije tijd gaat op aan het zappen...

van het ene naar het andere kookprogramma.

‘Pardon! Je bent nooit te oud om iets bij te leren!’ zei zij,

toen ik eens een opmerking maakte.

Om iets af te leren, ja!

Mij een schijndeftigheid opdringen, par exemple.

[neemt een flinke slok]